

Op 23 september 1944 gaven de Duitsers het bevel dat uiterlijk op maandag 25 november álle inwoners van Arnhem uit de stad weg moesten zijn. Het vermoeden bestond dat bij de volgende strijd om Arnhem de stad verwoest zou worden. Dit zou maar al te waar blijken. Het gezin Jansen was al een week eerder naar de boerderij van opa en oma in Groessen vertrokken. Diny Jansen (nu Aleven-Jansen) vertelt:

“Met mijn ouders, broertje van vijf jaar, ikzelf vier jaar, broertje 2,5 jaar en zusje drie maanden hebben we Arnhem verlaten. Mijn broer voor op de fiets bij vader, ikzelf achterop en mijn zusje in de kinderwagen die door mijn vader werd meegetrokken. Mijn broertje zat op de fiets bij mijn moeder. We gingen op weg naar Groessen, naar de boerderij van opa (77 jaar) en oma (68 jaar) waar mijn moeder geboren was.

Op de boerderij woonden toen ook nog drie broers en een zus van mijn moeder, allen ongehuwd. Het was voor ons dus best wel een beetje een feest tussen al die ooms en tantes. In de voorkamer sliepen toen Duitse soldaten. Wij mochten daar niet komen. Ook waren er in die tijd beschietingen en dan moesten we naar de kelder.

In november 1944 moesten ook de inwoners van Groessen evacueren. De zus van mijn moeder kende een man in Enter. Het was Gradus Blokhorst, die op de boerderij ‘de Geijkes’ aan de Achteresweg woonde. We zijn er met de boerenkar van oom Theet naar toe gegaan; opa en oma, mijn ouders met vier kinderen en de zus van mijn moeder. Het was koud en soms moesten wij lopen om warm te worden. Af en toe vielen we ook op de kar in slaap. Op een boerderij in Hummelo in de Achterhoek werden we opgevangen. Daar kregen we eten en mijn zusje moest pap hebben. Op de deel werd de kar gestald en het paard in de stal. De volgende dag zijn we verder gereden. Ik denk dat oma en opa daar in de buurt zijn gebleven, wij zijn verder gegaan naar Enter. De hele dag onderweg geweest en pas in het donker kwamen we in Enter. Ik denk dat we daar slapend aankwamen, want de volgende morgen werden we door een grote man (Dieks Blokhorst) wakker gemaakt. We konden hem niet verstaan want hij sprak Enters (plat). We lagen op matrassen tussen de bedden op de slaapkamers.

Oom Theet en tante Anna zijn de volgende dag weggegaan. Wij werden heel erg geknuffeld en gekust. Wij bleven in Enter. Dat was soms leuk, soms ook niet. Er was ook wel eens ‘strijd’ tussen de ‘groten’. Wij werden volgens mijn ouders verwend. Als wij iets niet mochten doen, dan werd het verboden. Toch werd het dan door oom Dieks of oom Gradus toch gedaan of goedgevonden.

In de volgende aflevering lezen we hoe het verdere verblijf bij de familie Blokhorst verliep.

Johan Altena

De boerderij Blokhorst (de Geijkes) aan de Achteresweg nummer zes in Enter. Hier bracht Diny Jansen uit Arnhem (nu Aleven-Jansen) in de oorlog acht maanden door.

Gezin uit ontruimd Arnhem vond onderdak in Enter in oktober '44 (2)

In de vorige aflevering was te lezen het gezin Jansen in Enter aankwam bij de familie Blokhorst en zij daar hun eerste ervaringen opdeden. We duiken nu verder in het verblijf aldaar.

“Wat wel heel leuk was: er liepen vijf ganzen, dat waren goede beschermers. Als er andere mensen op het erf kwamen, dan maakten ze heel veel lawaai. We hebben in die jaren vaak boerenkool stampot gegeten. Aan de zijkant van de boerderij was een houten keet waar het eten gekookt werd, ook voor de varkens. Mijn oudste broer en ik waren daar vaak, vooral als tante Marie kookte. Dan kregen we vaak wat lekkers. Zo was er een keer varkensvoer gekookt. Tante Marie stuurde ons een beetje naar achter. Ik kwam met mijn beentjes tegen de rand van de teil en viel vervolgens achterover in de teil. Die dag was er razzia geweest en mijn vader zat nog in de hooimijt. Maar door mijn gillen kwam hij uit het hooi gerend en heeft mij met kleren en al in een emmer melk gezet.

Er was ook een meisje in huis: Rikie. Ze was een kleinkind van tante Marie en zij ging wel eens met ons wandelen, zoals een keer naar de overburen (Nijhof de Bos). Daar was toen pas een kindje geboren. Ook gingen we wel eens naar de overkant van de weg een smal paadje in. Daar was in een gammel houten keetje Jan de klompenmaker bezig (Jan Velthuis-Prins-Jan). Jan was een neef van de moeder van Dieks, Graads, Marie et cetera. Hij was al sinds het begin van de twintigste eeuw bij de Geijkes in huis. Hij was doof en maakte gebruik van het oudste gehoorapparaat dat we kennen: een hoorn die hij in zijn oor stak en waarin je dan moest praten. Maar overdag had hij die niet bij zich en hebben wij hem heel vaak voor de gek gehouden (alsnog sorry Jan!).

Ik ben ook wel eens met Rikie naar haar ouders gelopen, die woonden aan de weg van Enter naar Rijssen. Haar vader heette Hanstede. Hier kwam een zus van mijn vader vanuit Den Haag naartoe met twee kindjes. Dat deed ze het grootste gedeelte te voet. Hoe lang ze daarover gedaan hebben weet ik niet meer. Er werd ook door de tantes gebreid voor ons: borstrokken en onderjurken. Ik weet nog goed dat dat prikte en jeukte.

Eind april gingen we weer naar Groessen terug. In zowel de boerderij van opa en oma als in ons huis in Arnhem was veel vernield en gestolen. De woningen waren voorlopig onbewoonbaar. Wij werden bij de familie Harmsen ondergebracht in Groessen. Na een paar weken werden we door oom Theet met paard en wagen weer naar Arnhem teruggebracht. Er was een fonds waaruit we veel hebben gekregen om ons huis te herstellen en de inboedel weer op orde te brengen.

Het enige wat mijn ouders over die tijd hebben gezegd was dat we ruim acht maanden weg zijn geweest. Later, na mijn trouwen, zijn we nog verschillende malen terug geweest bij de familie Blokhorst (de Geijkes) in Enter.”

Johan Altena

De familie Blokhorst (Geijkes) in de zomer van 1948. Van links naar rechts: Lei, Dieks, Mannie (dochter van Marie), Rieki (kleindochter van Marie), Marie en Graats.